

Jerzy Skrobutan

25 lat działalności Oddziału Olsztyńskiego Towarzystwa

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 10, 163-167

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Skrobutan

25 LAT DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU OLSZTYŃSKIEGO
TOWARZYSTWA LITERACKIEGO IM. ADAMA MICKIEWICZA

(Skrót referatu)

Historia Olsztyńskiego Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza zaczęła się 10 czerwca 1950 r. W tym dniu na okręgowej konferencji nauczycieli, zorganizowanej przez Ośrodek Dydaktyczno-Naukowy Języka Polskiego, mgr Jadwiga Lindner, ówczesna kierowniczka Ośrodka, wystąpiła z propozycją utworzenia Oddziału w Olsztynie. Cele i formy pracy przedstawił zebrany dr Eugeniusz Sawrymowicz, członek Zarządu Głównego. Swoją akces do Towarzystwa zgłosiło 23 nauczycieli szkół podstawowych i średnich z Olsztyna i ówczesnego województwa olsztyńskiego. W ciągu 10 lat liczba ta powiększyła się dwukrotnie, a w połowie 1975 na liście członków Oddziału znalazło się już 121 nazwisk. W tej liczbie było 67 osób z miasta Olsztyna, 51 z innych miast województwa olsztyńskiego (w granicach sprzed 1 czerwca 1975 r.) oraz 3 osoby ze wsi.

Dynamiczny rozwój mogło Oddziałowi zapewnić jedynie stałe kierownictwo. Pierwszy Zarząd, wskutek wyjazdu przewodniczącego oraz trudności w kontaktowaniu się z członkami mieszkającymi poza Olsztynem, musiał być zreorganizowany. Od roku 1951 datuje się jednak wyraźna stabilizacja władz Oddziału, co wyraziło się w wielokrotnym powoływaniu tych samych osób do pełnienia funkcji w kolejnych Zarządach i Komisjach Rewizyjnych. Wytworzyła się w ten sposób kadra ofiarnych działaczy, którym Oddział Olsztyński zawdzięcza swój pomyślny rozwój. Należą do nich najstarsi członkowie. Na pierwszym miejscu wymienić trzeba mgr Jadwigę Lindner, inicjatorkę powołania Oddziału, która od

roku 1951 do roku 1975 nieprzerwanie sprawowała obowiązki przewodniczącej. 25-letnie istnienie Oddziału jak również doskonalenie i bogactwo form jego działalności jest przede wszystkim dziełem jej ogromnego osobistego zaangażowania. Do najstarszych i najbardziej zasłużonych działaczy Oddziału należą także: kol. Zofia Włodarska oraz kol. Janina Gliszczyńska, pełniące nieprzerwanie różne funkcje w Zarządzie lub w Komisji Rewizyjnej od roku 1951 do dzisiaj, kol. Natalia Żarska, członek Towarzystwa od początku istnienia Oddziału, w jego władzach od roku 1956, kol. Stanisław Hertel, jeden z członków-założycieli, który kilkakrotnie pełnił funkcje w Zarządzie.

Cała 25-letnia działalność Oddziału służyła potrzebom szkół i nauczycieli. Wyraziło się to w wysunięciu na plan pierwszy akcji odczytowej oraz we współdziałaniu z instytucjami i placówkami oświatowo-wychowawczymi, a w szczególności z ośrodkami metodycznego doskonalenia nauczycieli, zarówno szczebla średniego jak i wyższego.

O randze Olsztyńskiego Oddziału Towarzystwa w życiu kulturalnym ziemi warmińsko-mazurskiej decydowała i nadal decyduje rozwijana przez Oddział działalność odczytowo-popularyzatorska. Została ona zapoczątkowana w Olsztynie w dniu 12 listopada 1950 r. odczytem dr Zdzisława Libery na temat: „Jakub Jasiński — poeta-jakobin”. 25 lat działalności odczytowej na terenie Olsztyńskiego zamyka się bilansem 173 odczytów i 138 tematów, bowiem niektóre tematy były powtarzane dwukrotnie lub nawet kilkakrotnie dla różnych grup słuchaczy. Odczyty wygłosiło 66 prelegentów, w tej liczbie 6 miejscowych. Prelegentami zamiejscowymi byli wybitni przedstawiciele nauki i krytyki literackiej, reprezentujący różne ośrodki uniwersyteckie i placówki naukowe. Największy wkład w akcję odczytową organizowaną przez Oddział Olsztyński wnieśli: Janina Kulczycka-Saloni i Czesław Zgorzelski (po 9 odczytów), Eugeniusz Sawrymowicz (8 odczytów), Izabela Lewańska (7 odczytów), Jerzy Starnawski, Stanisław Frybes, Andrzej Lam (po 6 odczytów), Zdzisław Libera, Wanda Łukszo-Nowakowska i Maria Straszewska (po 5 odczytów) oraz Jan Zygmunt Jakubowski (4 odczyty).

Większość odczytów organizowano w Olsztynie, jednakże już w 1955 r. podjęto pierwszą próbę tworzenia punktów odczytowych w innych miastach. Od tego roku do chwili obecnej zorganizowano w terenie ogółem 22 odczyty: 8 w Ostródzie, 4 w Działdowie, po 2 w Bartoszycach, Lidzbarku, Nidzicy i Szczytnie, po 1 w Iławie i Lubawie.

Przy dobieraniu tematyki prelekcji Zarząd Oddziału starał się zawsze w miarę możliwości zaspokajać potrzeby różnych grup słuchaczy, konsultując się w sprawie tematów z organizatorami konferencji, zebrań i kursów oraz z nauczycielami szkół i uczelni, dla których organizowano

odczyty. W ciągu 25 lat akcji odczytowej w tematyce prelekcji zostały uwzględnione wszystkie najważniejsze epoki literatury oraz szereg ważnych zagadnień z zakresu współczesnej kultury, literaturoznawstwa, nauki o języku oraz metodyki nauczania języka polskiego. Z epok historyczno-literackich najszerzej reprezentowany był Romantyzm, któremu poświęcono 27 tematów (w tym 10 związanych z twórczością patrona Towarzystwa). Odrodzenia dotyczyły 4 tematy, oświecenia — 4, pozytywizmu — 7, Młodej Polski — 9, 20-lecia międzywojennego — 10. Zgodnie z życzeniami nauczycieli organizowano wiele prelekcji dotyczących literatury i kultury współczesnej (po 1939 r.). Tym zagadnieniom poświęcono aż 29 tematów (w tym 12 z zakresu współczesnej poezji).

Najpoważniejszym przedsięwzięciem w odczytowo-popularyzatorskiej działalności Oddziału były sesje naukowe. Pierwsza z nich stanowiła część naukową Ogólnopolskiego Zjazdu Delegatów Towarzystwa Literackiego, który odbył się w dniach 22 - 24 października 1960 r. w Olsztynie i w Lidzbarku. Program naukowy Zjazdu wypełnili swoimi prelekcjami wybitni przedstawiciele nauki i krytyki literackiej: prof. Julian Krzyżanowski („Dzieło literackie i jego charakter”), prof. Stefan Kuczyński („Prawda historyczna w *Krzyżakach*”), prof. Kazimierz Wyka („Poezja Warszawy w latach okupacji”), red. Stefan Lichański („O poezji Józefa Czechowicza”), mgr Henryk Bereza („Przełom w XX-wiecznej prozie”) i prof. Zdzisław Libera („Ignacy Krasicki w Lidzbarku”).

14 listopada 1964 r. zorganizowano w Olsztynie sesję „W stulecie urodzin Stefana Żeromskiego”. Referaty wygłosili: prof. Jan Zygmunt Jakubowski („Żeromski i żywotne tradycje prozy polskiej”), prof. Janina Kulczycka-Saloni („Warszawa w oczach Prusa i Żeromskiego”), prof. Zdzisław Libera („Twórczość Żeromskiego w tradycji warszawskiej polonistyki”) oraz mgr Stanisław Hertel („Stefan Żeromski wobec ziem północnych”).

11 maja 1970 r. odbyła się w Olsztynie sesja naukowa poświęcona 25-leciu literatury PRL. W programie sesji znalazły się dwa odczyty dr. Lesława Eustachiewicza, charakteryzujące rozwój poezji i dramaturgii w okresie 25-lecia, prelekcja dr Danuty Knysz-Rudzkiej o prozie polskiej w tym samym okresie oraz odczyt mgr Władysława Ogrodzińskiego na temat olsztyńskiego środowiska literackiego.

Formami pośredniego kontaktu członków Oddziału z dorobkiem nauki polonistycznej był również udział przedstawicieli Oddziału w ogólnopolskich zjazdach delegatów Towarzystwa Literackiego, w sesjach naukowych terenowych oddziałów Towarzystwa oraz w sesjach organizowanych z okazji rocznie literackich przez Instytut Badań Literackich lub inne placówki naukowe. Delegaci, którzy brali udział w tych imprezach,

przedstawiali następnie obszerne sprawozdania na konferencjach nauczycieli lub na rozszerzonych zebraniach Zarządu Oddziału.

Naukową część zebrań Zarządu stanowiły też czasem samodzielne referaty lub prelekcje członków Oddziału.

W okresie minionego 25-lecia Oddział Olsztyński nie prowadził zorganizowanych prac naukowo-badawczych. Niektórzy członkowie Oddziału publikowali swoje prace w wydawnictwach centralnych lub miejscowych, ale były to prace indywidualne. Najliczniejszą grupę wśród tych publikacji stanowią prace z dydaktyki i metodyki nauczania języka polskiego; często podejmowana była także tematyka regionalna. W ostatnich latach kształtuje się w Olsztynie środowisko naukowe wokół Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Jego dynamiczny rozwój pozwala żywić nadzieję, iż Oddział Olsztyński będzie się mógł w przyszłości pokusić o podjęcie zorganizowanych form pracy naukowo-badawczej.

25-letnia działalność Oddziału Olsztyńskiego Towarzystwa Literackiego została podsumowana uroczystą sesją, która odbyła się w Olsztynie w dniach 17 - 19 października 1975 r. Miejscem obrad był Urząd Miejski oraz Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych. W sesji udział wzięli przedstawiciele Zarządu Głównego, przewodniczący oddziałów Towarzystwa z całej Polski, członkowie Oddziału Olsztyńskiego oraz zaproszeni goście z Olsztyna i innych miejscowości województwa. W imieniu władz wojewódzkich uczestników sesji powitał wicewojewoda olsztyński Czesław Szadziejewicz. Zasługi przewodniczącej Oddziału — mgr Jadwigi Lindner — zostały uczczone tytułem honorowym „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”, nadanym przez Radę Państwa oraz pięknym listem gratulacyjnym od Zarządu Głównego Towarzystwa, który odczytał i wręczył prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz. Referat przedstawiający 25 lat działalności Oddziału Olsztyńskiego wygłosił Jerzy Skrobotan. Program naukowy sesji wypełniły prelekcje prof. dr Zdzisława Libery („Główne problemy socjologii literatury”), prof. dr Eugeniusza Sawrymowicza („Uwagi na marginesie pracy nad nową edycją listów Adama Mickiewicza”), prof. dr Edmunda Jankowskiego („Literatura pozytywistyczna czy okresu pozytywistycznego”) oraz prof. dr. Czesława Zgorzelskiego („Poezja wobec pytań współczesności”). Uczestnicy sesji, przybyli do Olsztyna z całej Polski, mieli możliwość zapoznania się z kulturą i historią regionu Warmii i Mazur. Wzięli udział w spotkaniu z bojownikami o polskość Warmii i Mazur, odbyli wycieczkę szlakiem Kopernika (do Lidzbarka i Fromborka), uczestniczyli w seansie w Planetarium Lotów Kosmicznych oraz w spektaklu teatralnym w Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie, wysłuchali koncertu w Filharmonii Olsztyńskiej.

W pierwszym dniu sesji członkowie Oddziału Olsztyńskiego zebrali

się na walnym zebraniu. Z przyjemnością należy stwierdzić, że w zebraniu, oprócz licznych członków Oddziału z terenu obecnego województwa olsztyńskiego, wzięli również udział członkowie przybyli z miejscowości, które znalazły się poza nowymi granicami województwa (Działdowo, Orneta, Braniewo, Pasłęk). W dyskusji pozytywnie została oceniona 25-letnia działalność Oddziału Olsztyńskiego. Wiele miejsca poświęcono sprawie rozszerzenia akcji odczytowej w terenie oraz wysunięto projekt utworzenia Oddziału Towarzystwa w Działdowie.

Walne zebranie wybrało nowy Zarząd. Nową przewodniczącą została mgr Anna Mackowicz (Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych), a jej zastępcami — mgr Krystyna Stasiewicz (Wyższa Szkoła Pedagogiczna) i mgr Jerzy Skrobotan (wizytator metodyk języka polskiego Kuratorium Oświaty i Wychowania). Dotychczasowa przewodnicząca — mgr Jadwiga Lindner — zrezygnowała ze swojej funkcji, pełnionej dotychczas tak ofiarnie i owocnie, ale pozostając członkiem Zarządu będzie nadal swoim długoletnim doświadczeniem służyć sprawie dalszego rozwoju Oddziału Olsztyńskiego.

NARADA PREZESÓW ODDZIAŁÓW

Nota informacyjna

W pierwszym dniu sesji olsztyńskiej, tj. 17 października 1975 r., odbyła się po południu Narada Prezesów Oddziałów Towarzystwa z całej Polski. Naradę zagał prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz referując osiągnięcia Towarzystwa za okres od Zjazdu Delegatów w Słupsku.

Następnie delegacja Zarządu Głównego w osobach: dr M. Grabowska, prof. dr E. Jankowski i dr S. Świrko wręczyli prof. dr E. Sawrymowiczowi dedykowany mu „Rocznik” IX. Z kolei „Rocznik” ten został wręczony Prezesom wszystkich Oddziałów Towarzystwa.

W dalszym ciągu Narady dr M. Grabowska omówiła sprawy organizacyjne Towarzystwa, dr S. Świrko przedstawił sprawy wydawnicze związane z „Rocznikiem” oraz scharakteryzował zawartość „Rocznika” X, oddanego właśnie do druku.

O sprawach związanych ze zbliżającym się I Ogólnopolskim Sejmikiem Polonistycznym w Piotrkowie Tryb. mówił doc. dr S. Frycie.

W dyskusji przewijały się sprawy związane z profilem „Rocznika” Towarzystwa, z przyszłym zjazdem w Toruniu oraz wspomnianym już Sejmikiem Polonistycznym.

Pełne sprawozdanie z Narady Prezesów podamy w „Roczniku” XI.

S. Ś.

Urząd Miejski w Olsztynie, miejsce
obrad Zarządu Głównego Towa-
rzystwa i Delegatów

Fot. A. Justyna

Widok na salę obrad w Urzędzie Miejskim w Olsztynie

Fot. A. Justyna

Wicewojewoda olsztyński Czesław Szadzewicz dekoruje mgr Jadwigę Lindner honorową odznaką „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”

Fot. A. Justyna

Prof. Eugeniusz Sawrymowicz odczytuje list gratulacyjny Zarządu Głównego Towarzystwa ofiarowany mgr Jadwidze Lindner

Fot. A. Justyna

Prof. Eugeniusz Sawrymowicz ogląda dedykowany mu „Rocznik” IX Towarzystwa

Fot. A. Justyna